

Handleiding Les 1

Vooraf

Deze schrijfles is de tweede waarin leerlingen oefenen in het genre *beschrijven*. Het is een *instructieles*, waarin u uitlegt en voordoet hoe je een beschrijvende tekst maakt met de schrijfstrategie BEVERS (**B**eschrijven, **V**ergelijken, **S**chema maken). Na deze *instructieles Beschrijven* volg later nog een *oefenles Beschrijven*.

Nieuwsbegriponderwerp

Deze les sluit aan bij het Nieuwsbegriponderwerp Prinsjesdag. Een bekend verschijnsel op die dag zijn de vele verschillende en vaak buitenissige hoeden van de dames in de Ridderzaal. Met die hoeden gaan de leerlingen een hoedenspel doen.

Schrijftaak

De instructieles bestaat uit twee lessen.

1. In les 1 doet u de BEVERS-strategie voor door hardopdenken, oefenen de leerlingen de stappen van deze strategie en schrijven ze hun eerste versie (onder Versie 1 op het tekstblad).
2. In les 2 spelen de leerlingen met de geschreven teksten het hoedenspel: andere leerlingen lezen de tekst en proberen het bijbehorende hoedje aan te wijzen. Vervolgens herschrijven ze hun tekst (onder Versie 2 op het tekstblad).

Vorbereiding

- Lees vooraf beide lessen door. Besteed bij les 1 extra aandacht aan het modellen (de hardopdenktekst).
- Maak de kleurenprints en knip de foto's uit.
- Houd er rekening mee dat tijdens deze les de geschreven teksten verzameld moeten worden aan het einde van de les.
- Maak gebruik van het digibord om de bijlage (de voorbeeldhoeden) aan de klas te laten zien.

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad: opdrachten les 1 op blz. 1 en 2, tekstblad op blz. 4. Vanaf nu zullen leerlingen altijd hun teksten op een apart vel papier maken, zodat zij die goed kunnen bewaren in hun schrijfmap.
- Bijlage 1: voorbeeldfoto's (bij opdracht 3)
- Losgeknipte plaatjes van mensen met hoeden (bijlage 2).

NB. Het heeft sterk de voorkeur de foto's in kleur af te drukken en uit te knippen. Mocht u echter niet in de mogelijkheid zijn dit te doen, dan kunt u alle foto's op Pinterest bekijken: www.pinterest.com/nieuwsbegrip/nb-schrijven-hoedjesspel/ (hiervoor is een internetverbinding nodig). U geeft de leerlingen dan het nummer van een hoedje, in plaats van de foto.

OPDRACHT 1 Film bekijken

Bekijk met de leerlingen de Nieuwsbegripfilm van het Jeugdjournaal. Vraag of ze Prinsjesdag ook op tv hebben gezien en wat hen opviel bij het bekijken van prinsjesdagbeelden. Stuur aan op het verschijnsel van de vele verschillende hoedjes die elk jaar weer volop in beeld worden gebracht.

OPDRACHT 2 Waarom ga je schrijven: om mee te doen aan het hoedenspel

1. Herinner de leerlingen aan de beschrijving die ze in les 1 gemaakt hebben. Wie weet nog hoe ze dat aangepakt hebben? (Laat de leerlingen noemen: alles opgeschreven wat je ziet, vergeleken met andere schoenen, verschillen en overeenkomsten opgeschreven, tekst geschreven.)
2. Leg uit dat ze in de schrijflessen vandaag een hoedenspel gaan doen. Ze beschrijven een prinsjesdag-hoedje en een ander moet met die beschrijving de goede hoed vinden. Ze zullen zien dat ze dit ze op dezelfde manier kunnen doen als bij de les met de schoenen; alle stappen gaan ze vandaag goed bekijken en oefenen. Want als je de stappen goed kent, kun je die altijd gebruiken als je iets moet beschrijven

OPDRACHT 3 Wat voor tekst schrijf je en voor wie: een beschrijving van een prinsjesdaghoedje voor je klasgenoten

1. Bij deze opdracht doet u met de voorbeeldhoeden (bijlage 1) de BEVERS-strategie voor. Belangrijk is dat de leerlingen de drie stappen doorkrijgen en weten waar BE, VER en S voor staat. Kinderen leren er veel van als ze zien hoe iemand denkt als hij een tekst schrijft. Gebruik de tekst hieronder; wat *cursief* is spreekt u uit. Wat **vet** is of in een kader staat, zet u op het bord.

Zet voorbeeldfoto 1 van prinses Beatrix op het bord. Zeg hardop wat u gaat doen.

Eerst maar eens kijken wat er allemaal te zien is aan die hoed.

Benoem wat kenmerken van de hoed (kleur, materiaal, afmeting)

Nou, wat meteen opvalt, deze hoed is paars en hij is vrij hoog. Hij heeft ook een doorzichtige rand.

Zet de kenmerken op het bord.

Denk hardop:

Ik heb nu de hoed heel goed bekeken en alles opgeschreven wat eraan opviel.

Ik weet nu, dat moet ik dus altijd eerst doen bij een beschrijving:

Bekijken (schrijf op het bord)

Zeg wat u gaat doen.

Is deze hoed nou zo bijzonder? Wat is er zo bijzonder? Dan moet ik eigenlijk eerst naar andere hoeden kijken, want dan kan ik twee hoeden vergelijken.

Zet daarna voorbeeldfoto 2 op het digibord. Denk hardop:

Wat zie ik aan deze hoed? Schrijf weer kenmerken op die met de categorieën kleur, materiaal en afmeting te maken hebben. Zet de woorden per categorie bij elkaar: kleurwoorden van hoed 1 bij kleurwoorden van hoed 2 enzovoort.

Wat zie ik nog meer? Ik zal de twee hoeden eens goed vergelijken. Hoed 2 heeft heel veel veren, heeft hoed 1 die ook? Nee, maar hoed 1 heeft wel een flapje. Nu heb ik nog iets extra's ontdekt aan mijn hoed: een flapje. Ha, ik heb nu ontdekt: als ik mijn hoed vergelijk met een andere hoed zie ik nog extra dingen. In sommige dingen zijn de hoeden hetzelfde (allebei brede hoeden) en in sommige dingen zijn ze verschillend, zoals hier de veertjes en het flapje. Dus, als ik iets goed moet beschrijven, is het ook belangrijk om te

Vergelijken

Als ik vergelijk zie ik extra goed wat er bijzonder is aan mijn hoed.

Waar heb ik nu op gelet? (Zet steeds een cirkel om de kenmerken die bij elkaar horen en zet het categorie erbij: kleur, materiaal, afmeting, wat verder opvalt.)

*Ik heb gelet op de **kleur**, ik heb gelet op het **materiaal** (waar is de hoed van gemaakt), ik heb gelet op de **afmeting** (groot, klein, breed, smal, hoog) en op **wat verder opvalt** (versieringen en zo). Dat zijn vier categorieën die ik kan gebruiken.. Nu weet ik waar ik op moet letten om een hoed goed te beschrijven.*

Nu kan ik bijna beginnen aan mijn beschrijving. Maar voor de duidelijkheid maak ik eerst nog een schema van alles wat ik nu weet. (Zet het schema op het bord.)

(Alleen de twee linkse kolommen in/aanvullen.)

Mijn hoed	Categorie	Volgorde
paars	kleur	1
ruwe stof sieraad flapje	materiaal	3
breed	afmeting	4
doorzichtige rand lagen	Wat verder opvalt	2

Dus best wel handig om eerst nog een schema te maken:

Schema

Alleen niveau B¹: Nu heb ik alles ingevuld. Met die informatie kan ik straks mijn beschrijvingen van de hoeden maken. Ik kijk nog wel even in welke volgorde ik de stukjes zet: wat het meest opvalt daar begin ik mee. Bij mijn hoed vind ik dat de kleur en daarna de doorzichtige rand. Dan wordt de volgorde...: (Zet cijfers in kolom 1 van het schema.)

Wat heb ik nu geleerd? Tips om een goede beschrijving te maken zijn (schrijf op het bord):

Bekijk goed wat je allemaal opvalt.
Vergelijk het met een ding van dezelfde soort.
Maak een Schema.

Hoe kan ik dat nu goed onthouden? Laat ik eens naar die zinnen kijken, het gaat om Bekijken, Vergelijken en een Schema. Als ik van elk woord het begin neem, kan ik ervan maken:

Bekijk ...
Vergelijk ...
Maak een **S**chema

En welk woord staat er dan?

BE-VER-S, BEVERS! Onthoud dat!

2. Laat de leerlingen opschrijven waar BE, VER en S voor staat in de BEVERS-strategie.

OPDRACHT 4 Een hoedje krijgen en beschrijven wat je opvalt (BE)

1. Deel de (losgeknipte) foto's uit. Zeg de leerlingen dat ze de foto voor zichzelf moeten houden.
2. Vraag de leerlingen zoveel mogelijk over hun hoedje op te schrijven in losse woorden.

OPDRACHT 5 Vergelijken met andere hoedjes (VER)

1. Laat de duo's hun foto's naast elkaar houden.
Vraag de leerlingen: Als je naar het andere hoedje kijkt, schiet je dan nog iets te binnen wat je bij je eigen hoedje vergeten bent op te schrijven?
Vraag de leerlingen: waarop kun je de hoedjes vergelijken? (Dat zijn de categorieën die op het bord staan.)
2. Geef de leerlingen opdracht de twee hoedjes te vergelijken en de kenmerken van hun hoedje aan te vullen.

OPDRACHT 6 Schema maken (S)

Geef de leerlingen opdracht een schema te maken zoals u hebt voorgedaan bij de hardopdenktekst bij opdracht 3.

¹ Niveau A doet de Volgorde-stap niet.

OPDRACHT 7 Tekst schrijven

- Deel de tekstbladen uit. De leerlingen schrijven hun naam op het tekstblad en maken aan de hand van het schema in opdracht 6 een volledige beschrijving van hun hoedje en schrijven dit in het lege tekstvak onder *Versie 1*. Verzamel de geschreven teksten. In les 2 deelt u ze weer uit aan andere leerlingen. Zorg ervoor dat u dan niet een tekst uitdeelt aan de duopartner van de schrijver.

Afronding

Rond de les af met het maken van afspraken over het bewaren van de teksten. Vertel de leerlingen dat ze in de volgende les met de beschrijvingen het hoedenspel gaan spelen.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor iedere leerling opdrachtblad: opdrachten les 2 op blz. 3, tekstblad op blz. 4.
- De beschrijvingen van de leerlingen uit les 1.
- Zorg dat er een digibord met internetverbinding beschikbaar is en open alvast de pagina met alle hoedjesfoto's: www.pinterest.com/nieuwsbegrip/nb-schrijven-hoedjesspel/

Vooraf

Houd er rekening mee dat u tijdens deze les alle geschreven teksten verzamelt. Wanneer leerlingen op de computer werken kan het printen even tijd kosten.

OPDRACHT 1 Hoedenspel spelen

- Deel de teksten uit (let op dat leerlingen niet de beschrijving van hun duo-partner krijgen). Geef de leerlingen de gelegenheid om hun beschrijving te lezen.
- Leg uit wat de bedoeling is:
Iedereen moet het hoedje vinden dat bij de beschrijving past, en het nummer van het juiste hoedje boven de beschrijving zetten. Vertel dat u alle hoedjes rustig laat zien, en iedereen de tijd heeft om een goede keuze te maken.
- Open de pagina met de hoedjes en scroll er langzaam twee keer doorheen (ca. 3 minuten). Zijn er leerlingen die hun hoedje er niet tussen zien staan? Laat hen dan een vraagteken boven hun beschrijving zetten. De andere leerlingen noteren het nummer van het juiste hoedje.
- Laat steeds een leerling de tekst die hij/zij heeft gekregen voorlezen en zeggen welke hoedjesfoto bij de tekst hoort. Laat dit hoedje zien op het digibord (scroll naar het juiste plaatje). Vraag vervolgens aan de voorlezer wie de beschrijving heeft gemaakt. Vraag dan aan die leerling of het inderdaad het hoedje is dat hij/zij heeft beschreven. Deze leerling is hierna aan de beurt om de beschrijving voor te lezen. Turf op het

bord het aantal 'gelukke' en 'niet gelukke' beschrijvingen. Dit hebt u nodig voor de nabespreking.

- Onthoud een beschrijving die heel goed en volledig was, maar ook een beschrijving die te summier en/of onduidelijk was.

OPDRACHT 2 Het spel nabespreken

Besprek met alle leerlingen hoe het spel ging:

- Hoeveel beschrijvingen zijn er gelukt? Vinden we dat veel of weinig? Merk wel op dat sommige hoeden erg moeilijk te beschrijven zijn.
- Wat kunnen we doen om deze score te verbeteren? Wie heeft tips om een beschrijving te verbeteren? Schrijf de tips op het bord.
- Neem een minder goede omschrijving en vraag wat eraan verbeterd zou kunnen worden (toepassen van de tips).

Lees ook een goede en volledige beschrijving voor.

OPDRACHT 3 Verbeteren van je beschrijving

De leerlingen krijgen de gelegenheid het geleerde toe te passen bij hun beschrijvingen. Eerst vullen de leerlingen hun schema aan (opdracht 6 van les 1), dan schrijven zij hun definitieve tekst onder *Versie 2* op het tekstblad. Tot slot plakken zij hun hoedjesfoto in het grijze vlak op het tekstblad.

OPDRACHT 4 Optioneel: Hoedenspel ronde 2

Als er tijd is en de leerlingen vinden het leuk, speelt u het hoedenspel nog een keer. U geeft dan leerlingen een andere foto met hoedje. Als het goed is zal de score nu hoger zijn, aangezien de leerlingen de strategie beter onder de knie hebben.

OPDRACHT 5 Terugkijken op de lessen

Besprek: wat hebben we geleerd over beschrijvingen? De BEVERS-strategie.

Jullie hebben geoefend in het beschrijven van hoedjes. Wie moet heel goed hoedjes kunnen beschrijven? De verslaggever die verslag doet van Prinsjesdag!

Wanneer kun je deze strategie gebruiken? Stel dat je allemaal jassen moet beschrijven, wat zou je dan in je schema zetten?

Vertel de leerlingen dat ze in een volgende les verder oefenen hoe je een goede beschrijving maakt.

Afronding

Laat de leerlingen de opdrachten en (een kopie van) hun werk opbergen in hun map.

Geef de leerlingen een compliment voor hun inzet.

U kunt ervoor kiezen de foto's van de hoedjes met de bijpassende beschrijvingen een week in de klas op te hangen (prikbord/waslijn).

Rubrics

Categorieën	1	2	3	4
Kenmerken in verschillende categorieën	Eén relevant kenmerk genoemd. Bevat ook niet ter zake doende kenmerken.	Kenmerken in twee categorieën genoemd.	Kenmerken in drie categorieën genoemd.	Kenmerken in vier of meer categorieën genoemd.

Volgorde	1	2	3	4
De tekst begint met het opvallendste kenmerk	Geen opvallend kenmerk genoemd.	Wel opvallend kenmerk, niet aan het begin van de tekst.	Tekst begint met opvallend kenmerk.	Alle kenmerken in volgorde van opvallendheid.

Woordkeus	1	2	3	4
Bevat de beschrijving goed gekozen woorden?	Een enkel kenmerk wordt met goed gekozen woorden beschreven.	Enkele kenmerken worden met goed gekozen woorden beschreven.	Veel goed gekozen woorden om de kenmerken te beschrijven.	Elk kenmerk raak beschreven met de juiste woorden.

Mijn hoed

Vergelijkingshoed

Hoed 30

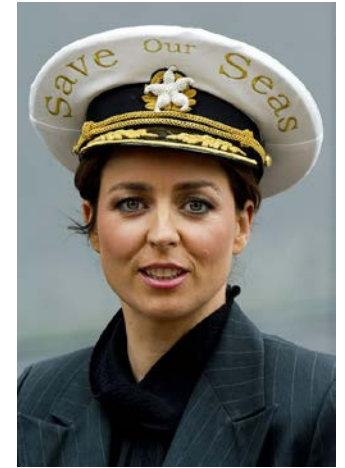
Hoed 29

Hoed 28

Hoed 27

Hoed 26

Hoed 25

Hoed 24

Hoed 22

Hoed 21

Hoed 20

Hoed 19

Hoed 18

Hoed 17

Hoed 16

Hoed 15

Hoed 14

Hoed 13

Hoed 12

Hoed 11

Hoed 10

Hoed 9

Hoed 8

Hoed 7

Hoed 6

Hoed 5

Hoed 4

Hoed 3

Hoed 2

Hoed 1